

עריכת הקערה של 'ליל הסדר'

מוצרים: קערה לליל הסדר, שלוש מצות, צואר עוף חרוך, ביצה קשה בקליפתה, קלחי חסה מיובשים, תערובת חרוסת יבישה, בצל קלוף חתוך לרבעים (אפשר תפוח אדמה מבושל).

עושים: מסדרים את שלושת המצות אחת על השניה עם הפרדה במפתית זו מזו. מעל עומדת הקערה עליה שמים את המאכלים המיוחדים של ליל הסדר, כפי המופיע בתמונה.

בִּיצָה

זְרוּעַ

כַּרְפָּס

חֲרוּסֵת

מָרוֹר

חֲצֵרֵת

אֵי

כֵּין

יִשְׂרָאֵל

סימן סדר של פסח

אומרים: אחרי שמסיימים את הצבת הקערה על כל רכיביה - שרים בחד עם הילדים את סימני ליל הסדר.

מגיד

יחץ

כרפס

ורחץ

קדש

מרור

מצה

מוציא

רחצה

צפון

שלחן עורך

כורך

נרצה

הלל

ברך

טיפ חינוכי: עכשיו, רגע לפני הקידוש, זה הזמן לחלק לילדים אגוזים. למה? מה הקשר, הם ישאלו. וזו המטרה: לאורך כל ליל הסדר אנחנו במגמה שהם, הילדים, ישאלו שאלות...

קדש

עושים: מוזגים כוס יין. זו הכוס הראשונה מבין ארבעת הכוסות של ליל הסדר.
כולם עומדים ואומרים את מילות הקידוש לכבוד חג הפסח יחד עם עורך הסדר / ראש המשפחה.
כשחל החג בליל שבת אומרים בשקט 'שלוש עליכם' ואשת חיל.
אומרים: את נוסח הקידוש:

**אֲתַקִּינּוּ סְעוּדָתָא דְּמַלְכָּא עֲלָאָה דָּא הִיא סְעוּדָתָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתֶיהָ:**

כשחל החג בליל שבת אומרים לפני סברי מרנן:

**יּוֹם הַשְּׁשִׁי: וַיְכַלּוּ הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
כִּי בּו שָׁבַת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:**

כשחל פסח ביום חול - מתחילים כאן:

סְבְרֵי מְרַנָּן

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם, וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל
לְשׁוֹן וְקִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וַתֵּתֵן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת) **שָׁבָתוֹת**
לְמִנּוּחָהּ (ו)מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׂוֹן, אֶת יוֹם (לשבת) **הַשָּׁבָת הַזֶּה**
וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, וְאֶת יוֹם טוֹב מְקַרָּא קֹדֶשׁ הַזֶּה זְמַן חַרוּתֵנוּ (לשבת)

בְּאַהֲבָה) מְקַרֵּא קֹדֶשׁ זְכוֹר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בָנוּ בַחֲרָת וְאוֹתָנוּ קֹדֶשֶׁת מִכָּל
הָעַמִּים. (לשבת וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן
הַנְּחֻלָּתָנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

נשים שכבר ברכו על הנרות - לא מברכות שהחיינו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּ הָעוֹלָם שֶׁחֵיָנוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנָהּ הַזֶּה:

עושים: יושבים, נשענים על צד שמאל ושותים את כל הכוס.

כשחל ליל הסדר **במוצאי שבת**, אומרים לפני ברכת שהחיינו את ההבדלה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּ הָעוֹלָם הַמְּבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ.
בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשׁ שַׁבָּת
לְקֹדֶשֶׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָהּ. וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשֶׁת.
הַבְּדִלָּתָהּ וְקֹדֶשֶׁת אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשֶׁתְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְּבַדֵּיל בֵּין
קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶּ הָעוֹלָם שֶׁחֵיָנוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנָהּ הַזֶּה:

עושים: יושבים, נשענים על צד שמאל ושותים את כל הכוס.

ורחץ

מוצרים: ספל מים, מגבת.

עושים: נטילת ידיים - שופכים שלוש פעמים על כל יד. ראשית על יד ימין ולאחר מכן על יד שמאל.
אומרים: כלום... בשונה מכל נטילת ידיים אחרת שאומרים לאחריה ברכה - בנטילת הידיים של 'ורחץ' לא מברכים, וזה עצמו מעלה תהיה אצל הילדים: מה קרה פתאום שנוטלים ידיים לפני שאוכלים ירקות?

כרפס

מוצרים: כרפס, (תפוח אדמה או בצל) מקערת ליל הסדר, צלוחית עם מי-מלח.

עושים: לוקחים חתיכה קטנה מהכרפס, טובלים במי מלח, ואחרי הברכה, אוכלים. יושבים רגיל ולא נשענים לצד שמאל בעת האכילה. אכילת הכרפס והטבלתו מעלה סימני שאלה אצל הילדים: למה אוכלים ירקות בין הקידוש לסעודה?
אומרים: את הברכה שמברכים על הירקות (ומכונים שברכה זו תחול גם על המרור שנאכל בהמשך):

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה:**

בקידוש אמרנו את המילים "זמן חרותנו" על חג הפסח, ובסיום הקידוש שתינו את היין בהסיבה - על צד שמאל. צורת ישיבה זו נקראת "דרך חירות".

חג הפסח הוא חג החירות. הכמיהה האנושית לחירות מבטאת את רצון האדם לעשות מה שהוא רוצה באמת לעשות ולא להיות משועבד למה שאחרים רוצים שיעשה. חירות פירושה - מתן ביטוי לתחושות, למאויים ולרצונות.

אדם עשוי להיות משועבד גם לעצמו - להיות עבד ליצריו, להרגליו, לחולשותיו. חירות אמיתית פירושה - שאדם מצליח להיחלץ מהכבלים האישיים ולתת ביטוי ל"אני" האמיתי שלו.

המהות האמיתית של כל יהודי היא הנשמה האלוקית שבקרבו, אולם היא כבולה על-ידי הגוף החומרי, תשוקותיו ורצונותיו. היהדות מחנכת אותנו להיאבק בשיעבוד הפנימי הזה ולשאוף לחירות הנפש - להגיע למצב שנוכל לעשות את מה שהנשמה היהודית שלנו מבקשת. חירות כזאת יכולה להיות מושגת רק על-ידי התורה והמצוות.

יחץ

מוצרים: מצה (האמצעיית מבין שלושת המצות של קערת ליל הסדר).
עושים: 'שולפים' בעדינות את המצה האמצעיית, חוצים אותה לשתי חלקים - חלק אחד גדול יותר מהשני. את החלק הקטן מחזירים למקומו בין שתי המצות, ואת החלק הגדול שוברים לכמה חתיכות ומחביאים ל'אפיקומן', אותו נאכל בסוף הסעודה.

מגיד

מוצרים: קערת ליל הסדר, מצות, בקבוק יין, גביע, צלחת שבורה.
טיפ חינוכי: הכי חשוב, לשתף את הילדים - כל אחד יקרא קטע בתורו, ימחזיז או ישיר.
אומרים: זהו החלק החשוב ביותר של ההגדה, בו בעיקר אומרים ומספרים...
עושים: מגלים את המצות המכוסות בקערה, ואומרים:

**הַא לַחֲמַא עֲנִיא דִּי אַכְלוּ אַבְהַתְנָא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם כָּל דְּכִפְּיִן יִיתִי וַיִּיכֹל. כָּל דְּצָרִין
יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְּׁתָא הָכָא. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא
דִּישְׂרָאֵל. הַשְּׁתָא עַבְדִּין לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין:**

פירוש הפסקה: זהו לחם העוני שאכלו אבותינו במצרים, כל מי שרעב יבוא ויאכל, כל מי שנצרך יבוא ויעשה את הפסח. השנה אנו כאן - בגלות - לשנה הבאה בארץ ישראל. השנה אנו כאן עבדים, לשנה הבאה בארץ ישראל בני חורים.

ההגדה כולה נאמרת כתשובה לשאלות הילדים, שכן בתורה נאמר "כי ישאלך בנך.. ואמרת אליו". מסיבה זו אנו עושים פעולות (כפי שעשינו עד עתה), כדי שהילדים ישאלו ויקבלו את התשובה - סיפור יציאת מצרים. ההגדה כולה נאמרת כתשובה לשאלות הילדים, שכן בתורה נאמר "כי ישאלך בנך.. ואמרת אליו". מסיבה זו אנו עושים פעולות (כפי שעשינו עד עתה), כדי שהילדים ישאלו ויקבלו את התשובה - סיפור יציאת מצרים.

עושים: מזיזים את הקערה הצידה ומוזגים כוס יין שניה.
אלו מעשים מעוררי תמיהה: עדיין לא אכלנו וכבר שמים את הקערה בצד?
ומדוע מוזגים כוס יין שניה לפני הסעודה?
אומרים: הילדים שואלים בשירה את 'מה נשתנה', ואחריהם - גם המבוגרים שואלים.

מַה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. (שאלה ראשונה) **שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מִטְבִּילִין אֶפֶילוּ פַּעַם אַחַת הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים:** (שאלה שניה) **שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ אוֹ מִצֵּה הַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוֹ מִצֵּה:** (שאלה שלישית) **שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוּר:** (שאלה רביעית) **שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסַבֵּין הַלֵּילָה הַזֶּה כְּלָנוּ מְסַבֵּין:**

עושים: אחרי השאלות, מחזירים את הקערה למקומה, מגלים את המצות.
אומרים: עונים את התשובה לשאלות של הילדים:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה.

לעתיד לבוא,
בגאולה האמיתית
והשלימה, נוסיף
שאלה חמישית
באמירת "מה
נשתנה": "שבכל
הלילות אנו אוכלין
בשר צלי שלוק
ומבושל, הלילה
הזה כולו צלי", כי
בשר קרבן הפסח
חייב להיות צלוי.